

стандартів. Як показує дослідження, норми щодо захисту прав інтелектуальної власності загалом хоч і відповідають міжнародно-правовим стандартам у цій сфері, однак існують проблеми їх практичної реалізації, неузгодженості між нормативно-правовими актами, недосконалості механізму захисту, ефективної боротьби з правопорушеннями.

Література

1. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 року: Електронний ресурс. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_770
2. Угода по торговельним аспектам права інтелектуальної власності від 15.04.1994 : Електронний ресурс. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=981_018
3. Конституція України : прийнята 28.06.1996 року. Із змінами, внесеними згідно Законом № 2222-IV від 08.12.2004р. – К. : Велес, 2005. – 47 с. – (Офіційний документ).
4. Фелицына С. Б., Антипина И. Г. Директива Европейского Союза о защите прав/ С. Б.Фелицына, И. Г. Антипина // Изобретательство. – 2005. – № 5. – С.8
5. Особисті немайнові права інтелектуальної власності творців: [монографія] / за заг. ред. В. В. Луця. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2007. – 256 с.

УДК 336.(043.2)

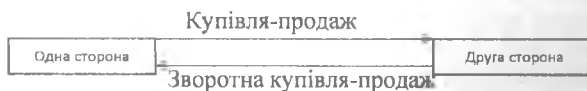
Старицька О.О.
старший викладач,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ДОГОВОРУ РЕПО В ЄВРОПІ

Міжнародна практика операцій РЕПО має ряд властивих їм особливостей.

У світовій практиці угоди РЕПО укладаються, як правило, на позабіржовому ринку, на короткий відрізок часу і на великі суми, тобто це операції оптового грошового ринку, окремі параметри яких є стандартизованими.

На міжнародних ринках в операціях РЕПО беруть участь дві сторони: власник застави (collateral) і власник грошей (cash). Власник грошових коштів купує цінні папери для забезпечення кредиту, одночасно погоджуючись продати ці папери назад першому власнику через деякий час. Перший власник цінних паперів (забезпечення кредиту) здійснює угоду РЕПО.

У західних країнах також використовують такі самі види операцій РЕПО, як і в Україні.

Договори РЕПО у міжнародній практиці виділяються не лише за строками і ставкою, але й за місцем зберігання цінних паперів, за якими укладений договір РЕПО, тобто порядком руху цінних паперів [1, с. 406].

Причини, з яких використовується РЕПО на заході, можна класифікувати на кілька груп:

- для виконання зобов'язань сторін;

Наприклад, у випадку, якщо особа зобов'язана постачати певну кількість цінних паперів, але в даний момент не має достатньої кількості цінних паперів, що вимагаються. Прикладом такої операції можуть слугувати ситуації, коли клієнт брокера продає цінні папери, але не встигає вчасно доставити зазначені цінні папери своєму брокеру. Брокер, у цьому випадку, займає цінні папери, продає їх.

Таким чином, брокер заробляє додатковий відсоток і уникає ситуації, коли на нього можуть бути накладені штрафи. Позика погашається, коли клієнт приносить цінні папери брокеру.

- виконання вимог законодавства;

Відповідно до французького законодавства [2, ст L225-72] установчі документи компанії можуть вимагати, щоб кожен член наглядової ради французької компанії володів певною кількістю акції цієї компанії.

Продаж акції члену наглядової ради не завжди може бути задовільною для французької компанії, тому дуже часто використовується так названа «споживча позика» (*loan for consumption*). Згідно такої позики позичальник формально становиться власником цінних паперів, інформація про нього відображається у реєстрі акціонерів, і позичальник може отримувати, тому числі, дивіденди на акції. Проте, із закінченням терміну дії договору позичальник зобов'язаний повернути ту ж саму кількість цінних паперів особі, яка надала йому дані цінні папери.

- запозичення для маржинальних вимог;

Для того, щоб відповідати маржинальних вимогам, цінні папери можуть бути запозичені за угодами РЕПО.

- підтримка ринку;

Іноколи РЕПО цінних паперів здійснюється з метою хеджування ризиків на ринку. Наприклад, у випадку так названих «короткі продажі».

- збільшення увеличение ліквідності;

У випадку РЕПО не має необхідності переводити цінні папери в гроші та відволікати (виводити) їх від інших операцій [3].

Практика функціонування ринку РЕПО свідчить, що сторони в договорі РЕПО переважно використовують один із трьох варіантів розміщення і зберігання цінних паперів.

Перший спосіб передбачає, що цінні папери, куплені в першій частині РЕПО, переводяться покупцю цінних паперів. У такому випадку покупець цінних паперів мінімізує свій кредитний ризик. Недолік цього виду РЕПО полягає в тому, що в окремих випадках витрати переведення цінних паперів можуть бути досить значними.

Інший вид зберігання цінних паперів ґрунтується на їх переведенні на користь третьої сторони за операцією РЕПО. Наведений вид РЕПО отримав назву «тристоронній РЕПО». Третя сторона за договором РЕПО несе певні зобов'язання перед безпосередніми учасниками угоди: перевіряє вид цінних паперів, переве-

дених однією стороною іншій стороні, відстежує стан маржі і вимагає, у разі потреби, додаткових переведень. Оскільки обидва рахунки (за грошами і за цінними паперами) знаходяться у третього учасника, — витрати з переказу коштів у даному випадку значно мінімізуються. У даному випадку третя сторона виступає гарантом прав виконання договору РЕПО й отримує певну винагороду за надані послуги.

Міжнародна практика операцій РЕПО застосовує ще один, довірчий спосіб зберігання цінних паперів, який відрізняється від попередніх тим, що цінні папери залишаються у їх продавця за першою частиною договору РЕПО, який стає зберігачем цінних паперів для покупця. Економічна привабливість цього виду РЕПО полягає у виникненні мінімальних витрат з переказу цінних паперів, що, однак, тягне за собою найвищий рівень кредитного ризику. Цей вид РЕПО традиційно називається «довірче РЕПО», оскільки цінні папери довіряються у володіння особі – не власнику в інтересах номінального власника. У зв'язку з цим продавець цінних паперів повинен вести роздільний облік цінних паперів і тих, які йому вже не належать [1, с. 406 – 407].

За кордоном для регулювання правочинів РЕПО стороні використовують стандартний договір – Глобальний договір з правочинів (*Global Master Repurchase Agreement (GMRA)*) (далі — «Договір»).

Цей Договір адмініструється саморегулюючою організацією ІСМА (*International Capital Market Association*). Діючи на протязі майже 40 років дана організація зробила значний внесок у розвиток фондового ринку Європи.

Перша версія Договору була опублікована в 1992 році. Сьогодні діє версія Договору, яка була підготовлена в 2000 році.

Договір собою становить документ, який складається із:

- загальних умов;
- додатку, у якому сторони специфікують умови, на яких вони будуть укладати правочини РЕПО, а також ті положення загальних умов, які будуть застосовуватися до відносин між сторонами, а які навпаки – будуть виключені;
- підтвердження, у якому сторони вказують умови конкретного правочину РЕПО.

Загальні умови не змінюються сторонами і підписуються у стандартному вигляді. До загальних умов внесені положення про те, до яких правочинів можуть бути застосовані ці загальні умови, процедура узгодження договорів, процедура припинення договорів, вимоги до підтримання маржі, платежі по договорах, посвідчення та гарантії, випадки невиконання зобов'язань, право, яким регулюється Договір і т. п.

Зміст додатку та підтвердження залежить від домовленостей сторін. У додатку до загальних умов сторони як раз вказують, чи згодні вони застосовувати усі положення загальних умов без змін, а якщо ні, то які положення вони хочуть модифікувати або виключити.

Як підтвердження сторони вказують дату правочину, хто є сторонами договору РЕПО, характеристики цінних паперів, дати купівлі та продажу, ціну, банківські реквізити сторін й т.д.

Дуже важливо, що загальні умови, додатки та всі підтвердження складають єдиний Договір. Відповідно, дефолт з якого-небудь правочину, укладеного на під-

ставі підтвердження, є також кросс-дефолтом з правочину, укладеного на підставі будь-якого іншого підтвердження між сторонами. Неттінг можливо здійснювати в усіх правочинах, вчиненим у рамках Договору.

Така структура Договору є достатньо гнучкою та зручною для застосування сторонами. До сьогодні Договір задовольняв потребу ринку. Однак, у 2009 році ІСМА створила спеціальну групу для того, щоб вона підтвердила чи потребує яких-небудь змін існуюча версія Договору, враховуючи проблеми, виявлені світовою фінансовою кризою. Робоча група складається як із учасників фондового ринку так і професійних юристів [3].

Література

1. Аномалії в цивільному праві України: навч. – практ. посібник // [Р.А. Майданик, С.М. Бервено, Н.І. Майданик, І.С. Тімуш, І.В. Волосенко, В.С. Різник, М.В. Скаржинський, П.С. Матвєєв, А.В. Каленський, Д.Г. Павленко, О.А. Дмитренко] Відп. ред. Р.А. Майданик. – К.: Юстініан, 2007. – 912 с. (Серія «Аномалії цивільного права»).

2. Коммерческого кодекса Франции / Предисловие, перевод с французского дополнение, словарь-справочник и комментарии В.Н. Захватаева. – М.: Волтерс Клувер, 2008. – 1272с. – ISBN978 – 5 – 466 – 00335 – 2 (в пер.).

3. Регулирование сделок репо в Европе [Електронний ресурс] / А. Буркова // Зарубежное законодательство на русском языке - Режим доступа до статті : <http://www.worldbiz.ru/analytics/detail.php?ID=678>.

УДК 347.415:347.211:347.2/3

Саванець Л.М.
викладач,

Тернопільський національний економічного університет, м.Тернопіль

ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВ ПОСВІДЧЕНИХ БЕЗДОКУМЕНТАРНИМИ ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ

Цінність та значимість бездокументарних цінних паперів знаходить свій безпосередній вияв не у здійсненому зберігачем цінних паперів облікового запису на рахунку власника цінного паперу, а у сукупності прав ними посвідчених, зокрема права на отримання доходу, права на участь в управлінні емітентом, права на отримання інформації про його діяльність, права на отримання активів у разі його ліквідації. Метою набуття бездокументарних цінних паперів є створення для особи можливості володіння, користування та розпорядження усією сукупністю прав, що надаються їх власнику. Невизначеність природи прав посвідчених бездокументарними цінними паперами може викликати доволі неоднозначне практичне застосування як самих бездокументарних цінних паперів так і інкорпорованих в них прав. Суперечність легального визначення та доктринального розуміння правової природи прав посвідчених цінними паперами і зумовлює актуальність досліджуваної проблематики.

Інкорпоровані у бездокументарному цінному папері права та сам бездокументарний цінний папір знаходяться між собою у тісному та нерозривному взаємо-